

61. Kütüphane Haftası Açılış Konuşması

61st Library Week Opening Speech

Ali Fuat KARTAL*

Değerli Konuklar, Sevgili Meslektaşlarım,

61. Kütüphane Haftası'nın açılışına hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sevgili Meslektaşlarım 61. Kütüphane Haftasını bu sene KYGM ve alanımızda örgütlü STK'lar ile birlikte kutluyoruz.

Bugün 61.sini kutladığımız Kütüphane Haftası bildiğiniz gibi ülkemizde ilk defa 1964 yılında kutlanmaya başlandı. Kütüphane Haftasının ülkemizde kutlanmaya başlanması süreciyle ilgili özellikle genç meslektaşlarımız için derneğimizin karar defterinde yer alan bilgileri, kısaca paylaşmak istiyorum.

Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi, dünyada kutlanan haftanın ülkemizde de kutlanması amacıyla bir çalışma başlatıyor, bu çalışmayı da dernek adına yönetim kurulu üyesi olan merhum hocamız Prof. Dr. İlhan Kum yapıyor. Yapılan bu araştırma sonunda Türk Kütüphaneciler Derneği, 20 Nisan 1964 tarihli yönetim kurulu kararı ile ülkemizde kütüphane haftasının kutlanması kararı alıyor.

Türk Kütüphaneciler Derneği'nin 1964 yılında Kütüphane Haftası ile ilgili aldığı karar şu şekildedir: Halkın kütüphanelerden daha iyi şekilde yararlanmasını temin etmek, Türk Kütüphaneciliğinin sorunlarını halka mal etmek ve mesleğin yurt çapında tanınmasını temin etmek için her yılın Kasım ayının son haftasını Kütüphane Haftası olarak kutlamaya karar vermiştir.

Aynı yıl Kütüphaneler Genel Müdürlüğü de derneğin söz konusu karar ve isteğini olumlu karşılayarak kendine bağlı bütün kütüphanelere birer genelge yolluyor ve haftaya önem verilmesini istiyor.

İlki Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinin salonlarında 23 Kasım 1964 Pazartesi günü kutlanmaya başlanan hafta, 1964'ten beri Türk Kütüphaneciler Derneği'nin öncülüğünde tüm yurttaki kütüphanelerde kutlanmaya devam etmektedir.

1970 yılına kadar her yıl Kasım ayında kutlanan Kütüphane Haftası, Türk Kütüphaneciler Derneğinin 17-20 Ağustos 1970 tarihleri arasında Konya'da yaptığı 5. Kurultayında Kasım ayında kutlanan "Dünya Çocuk Kitapları Haftası" ile Kütüphane Haftası arasında olan gün yakınlığı nedeniyle karışıklıkları önlemek amacıyla, Kütüphane Haftasının bundan sonra her yıl Mart ayının Pazartesi ile başlayan son haftasında kutlanmasına karar vermiştir.

Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, TKD ile yapmış olduğu iş birliğini resmileştiriyor ve 6 Mart 1982 yılında resmi gazetede kütüphane Haftası ile ilgili yönetmelik yayınlıyor. Yönetmelikte; *Kütüphane Haftası her yıl mart ayının son pazartesi günü başlar ve Bakanlığa bağlı bütün kütüphanelerde kutlanır. Kütüphane Haftası programı Genel Müdürlükçe, Türk Kütüphaneciler Derneği ile iş birliği yapılarak, hazırlanır ve hafta, Bakan'ın açılış konuşması ile başlar.* Şeklinde ifade ediliyor.

* Türk Kütüphaneciler Derneği. E-posta: kartalaf@gmail.com
Turkish Librarians Association. E-mail: kartalaf@gmail.com

Sevgili meslektaşlarım, “Geleceğimiz, geçmişimizin üzerinde yükselir.” saptamasından hareketle, kısaca özetlemeye çalıştığım ve 61 yıldır kutlamakta olduğumuz kütüphane haftamızın temasını bu sene ülkemizin ve de dünyanın en çok ihtiyacı olan ve bu günlerde üzerinde en çok tartışılan üretim kavramından hareketle “**Üreten Kütüphaneler**” olarak belirledik.

Kütüphane Haftası boyunca üretim konusunu, mesleğimiz ve kütüphaneler bağlamında tartışacağız.

Değerli meslektaşlarım bildiğiniz üzer yaşadığımız çağ bilgi toplumu ya da dijital çağ olarak adlandırılmaktadır. Bilgi toplumunun en önemli üretim araçları bilgiyi üreten bilgi teknolojileridir. Bilgi teknolojileri, bilgi toplumunda bilgi artı değerinin en önemli kaynaklarıdır. Günümüzde bilgi üretim araçlarına sahip olanlar dünyaya da şekil vermektedirler. Bugün bilgi üretim araçlarına sahip olanlarla olmayanlar arasındaki rekabet ülkeler arasındaki çatışmanın en önemli kaynağıdır.

Bu konuyla ilgili sizlere çarpıcı bir örnek vermek istiyorum: Bildiğiniz gibi 17-18 Eylül 2024 tarihlerinde, Hizbullah tarafından kullanılması planlanan binlerce çağrı cihazı ve yüzlerce telsiz, İsrail'in saldırısı sonucu Lübnan ve Suriye'de eş zamanlı olarak patladı. Aralarında en az 12 sivilin de bulunduğu 42 kişi hayatını kaybetti. Tüm dünyayı şok eden bu saldırı yöntemi bilgiye dayalı bir savaşlar çağına doğru gidişi göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Bu bağlamda dijital çağ, kütüphaneciliği değişen roller, zorluklar ve fırsatlarla ifade edilen yeni bir döneme taşıdı. Burada çok önemli bir bileşen daha var o da bilgiye erişim, bilginin maliyeti ve kütüphanelerin ekonomik ve dijital dünya arasındaki boşluğu doldurmada kesinlikle kritik bir rol oynadığıdır. Bu süreç kütüphanecilere dijital katılımı teşvik etme, dijital bilgiyi koruma ve bilgi etiğini savunmak gibi kritik roller veriyor.

Bu nedenle kütüphaneler tarafsız halka açık **sosyal dengeleyici** yerler olarak daha fazla desteği ve bu mesleğin eğitimini almış daha fazla kütüphaneci istihdamını hak ediyorlar.

Değerli meslektaşlarım yukarıda sözünü ettiğim bilgiye erişim ve bilginin maliyeti kütüphane bütçelerini zorlayan en önemli konulardan birisi olduğunu en iyi sizler biliyorsunuz. Bu bağlamda ülke kaynaklarını verimli kullanma adına kütüphaneler arası iş birliği önümüzde önemli bir görev olarak durmaktadır.

Bu konuda güzel bir gelişmeyi sizinle paylaşmak istiyorum. Son birkaç aydır TBMM Kütüphanesi ile Milli Kütüphane arsında ülke kaynaklarını verimli kullanma adına dijital verilerin paylaşımı konusunda yapılan iş birliği güzel bir noktada devam etmektedir.

Milli Kütüphane demişken biliyorsunuz, Milli Kütüphanenin kapatıldığına dair medyada da birçok yanlış haber çıktı. Bu şekilde basında haberlerin yer almasının nedeni Milli Kütüphanenin 10 Temmuz 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı'nın 1 sayılı Kararnamesi ile Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüne bağlanması kaynaklıdır.

23 Mart 1950 yılında yürürlüğe giren Milli Kütüphane Kuruluşu Hakkında Kanun ile ülkemizin tek kuruluş kanununa sahip olan Milli Kütüphanenin bu kararname ile özerkliği ve kanunu iptal edilmiş, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye'nin ulusal hafızası olan Milli Kütüphanenin yeniden özerk bir kurum olarak kanuni düzenlenmesinin yapılması gerektiğini düşünmekteyim.

Değerli Konuklar

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğümüzün son yıllarda mevcut kütüphaneleri yenileme çabaları bu kütüphanelerin bulunduğu bölgenin ihtiyaçlarına ve kullanıcı profiline uygun bir şekilde modern binaların tasarlanması, kentlerin kültürel ve sosyal yaşamına katkıda bulunacaktır. Bina yenileme süreçlerinin kaynaklar dahilinde hızlanması hem mesleğimiz açısından hem de meslektaşlarımızın istihdamı açısından sevindirici bir gelişme olacaktır.

Yarıca yine belediyelerimizin kütüphane açma konusundaki ilgisinin artması ve kütüphanelere yatırım yapması, kütüphanecilik açısından önemli bir gelişmedir. Ancak bu kütüphanelerin sürdürülebilir olmalarının yanı sıra kütüphaneci istihdamı da en az kütüphanenin açılması kadar önem arz etmektedir. Zira pek çok belediyemiz maalesef henüz bu farkındalığa sahip değiller. Belediye kütüphanelerinin hem temel bir kamu hizmeti sunmaları, hem de istihdam yaratmaları açısından da önemli bir rol oynadıkları açıktır. Bu nedenle, bu kütüphanelerin güçlendirilmesi için kütüphaneci istihdamına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, kütüphanecilere de önemli görevler düşmektedir. Belediye politikalarının başarısı için kütüphanelerin gerekli olduğunu, sunduğumuz bilgi hizmetleriyle mesleki farkındalığımızı göstermemiz gerekiyor.

Değerli meslektaşlarım

23 Kasım 2024 Cumartesi günü Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği yayımlandı.

Eski yönetmelikte 3.000 kitabı olan okul kütüphanesine kütüphaneci atanır derken, bu sayı 10.000'e çıkartılmıştır. Bugüne kadar 3 Bin kitap iken bile bu yönetmelik uygulanmadı. Yani MEB bağlı okul kütüphanelerine kütüphaneci atanmadı.

Çok merak ediyorum MEB bağlı okullarda 10.000 kitabı olan kütüphane var mı? Duyan, gören meslektaşımız varsa bizimle paylaşırsa memnun olacağım. Bu demektir ki MEB bağlı okul kütüphanelerine kütüphaneci ataması yine hayalden öteye gitmeyecek.

Değerli meslektaşlarım biliyorsunuz MEB'da kütüphaneci kadrosu yok. Bu hep önümüze engel olarak çıkartıyorlar. Oysa hükümetin yoğun bir şekilde kullandığı sözleşmeli personel alımı Milli Eğitim Bakanlığı kütüphaneci alımında da bu yöntemi kullanılabilir. Burada sorun bakanlık bunun gerekliliğine inanmıyor. Oysa okul kütüphaneleri eğitimin olmazsa olmazıdır. Ayrıca MEB bu yönetmeliği hazırlarken hiçbir STK'nın görüşünü alma gereği bile duymadı.

Değerli meslektaşlarım, 2012 yılında büyük bir heyecanla başlattığımız ve gelenekselleşen "81 İlde Kitap Okuyoruz" etkinliğinin bu sene 13.sünü düzenliyoruz. Her yıl Kütüphane Haftası'nda şehirlerin meydanlarında, halk kütüphanelerinde ve okullarda kitap okuma etkinliği düzenleniyor. Bu sene "**Üreten Bir Türkiye İçin Okuyoruz**" sloganıyla 09 Nisan 2025 Çarşamba günü 12.30-13.00 saatleri arasında tüm yurttaki aynı anda gerçekleşecektir.

Değerli meslektaşlarım, her yıl kütüphane haftalarında geleneksel olarak verdiğimiz yılın "En Başarılı Kütüphane" ödülünü yönetim kurulumuz bu sene kamuoyunda kütüphane kültürünün oluşmasına ve yaptığı etkinliklerle fark yaratan Burdur İl Halk Kütüphanesi'ne vermeyi kararlaştırmıştır. Meslektaşlarımızı tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

Sevgili meslektaşlarım bildiğiniz gibi yine her yıl kütüphane haftalarında halk kütüphanelerimizden en çok ödünç alınan kitapları tespit edip kamuoyu ile paylaşıyoruz. Bu sene halk kütüphanelerden aldığımız okuyucu istatistiklerine göre 2024 yılında halk kütüphanelerinden en çok ödünç alınan kitap, Can Yayınevi tarafından yayımlanan Jose Mauro de Vasconcelos'un "Şeker Portakalı" adlı romanı, çocuk kitaplarında ise Timaş Yayınlarından Yazar Mustafa Orakçı'nın Levent adlı seri kitabı oldu. Bu istatistiki bilginin oluşmasına yapmış olduğu katkıdan dolayı, KYGM'deki meslektaşlarıma teşekkür ediyorum.

Son olarak konuşmamı 61.Kütüphane Haftası Programını iş birliği içerisinde kutlayacağımız Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğüne, ve diğer STK'larla haftamızın sponsorlarına ve emeği geçen tüm arkadaşımıza teşekkür ederek tamamlıyor, haftanın ülkemize, dünyaya barış ve güzellikler getirmesini diliyorum.